

האדמו"ר מהאלמין
רבי שלום יהודה גראס שליט"א
חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

יראת שמים

חובת ההתבוננות בענין יראת העונש

מתוך ספר "שכר ועונש" של כ"ק האדמו"ר מהאלמין

אור הזוהר 179 ★ תמוז תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

ד

עיקר התחלת העבודה היא היראה

בספר מאור ושמש פרשת עקב כתב, וזה לשונו: ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו וגו', בגמרא דברכות (דף ל"ג ע"ב) אמרינן אטו יראה מילתא זותרתא היא אין לגבי משה מילתא זותרתא משל וכו', וקשה (ועיין ג"כ ס' תניא קדישא פ' מ"ב). הלא משה אמר זאת לישראל ואצלם ה' היראה דבר גדול ואיך שייך לומר כי אם ליראה. ועוד קשה, הלא אמר גם כן וללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו, ואיך אמר להם שהקדוש ברוך הוא אמר להם שאינו שואל מהם כי אם ליראה, שמשמע הוא ולא יותר.

ונראה לפרש, דהנה כתיב (תהלים קיא, ז) ראשית חכמה יראת ה', משמע שעיקר התחלת העבודת היא היראה, שצריך להיות ירא שמים קודם שלומד תורה שהיא החכמה, והלא אמרינן בגמרא (אבות פ"ב מ"ה) אין בור ירא חטא, ובגמרא (שבת דף ל"א ע"ב) אמרינן אמר רבה בר רב הונא כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו בהי עייל, מכריז ר' ינאי חבל על דלית לי דרתא ותרעא לדרתא עביד, וקשה גם כן אהדדי, שמרבה בר רב הונא משמע שהתורה היא הפנימיות והיראה היא השער ליכנס בה וצריך שתקדים היראה לתורה, ומר' ינאי משמע שהיראה היא הפנימית והתורה היא השער, שר' ינאי קאי על רבה שאמר שאדם שיש בו תורה ואין בו יראה כו' ועלה מכריז ר' ינאי חבל על דלית לי דרתא היינו שאין לו יראה ותרעא לדרתא עביד, והמשיל היראה לדירה והתורה לשער, ורבה המשיל להיפוך התורה למפתחות הפנימיות והיראה למפתחות החיצונות.

ה

יראת העונש היא השער שבה יכנס לעבודת ה'

ונראה בכל זה, שהתחלות לימוד התורה ועשיית המצות, צריך האדם להקדים טרם בואו להתחיל לעבוד השם

א

לימוד עניני שכר ועונש יכניע החומר

כתב רבינו הקדוש רבי חיים ויטאל ז"ע בספרו שער הקדושה אשר צריך כל אדם להתבונן ביראת העונש, וסגולה לזה ללמוד אלו הענינים המדברים מעונשים הגדולים אשר מענישים בעולם העליון, אשר אין קץ וגבול ליסורים הללו, למען לידע כי אית דין ודיין ואין העולם הפקר חס ושלום, וכן הזהירו אותנו בזה רבותינו תלמידי הבעש"ט הקדושים ז"ע בספריהם, ועל ידי ידיעת הפרטים של שכר ועונש יוכל להכניע החומר, כמאמר רז"ל (ברכות דף ה' ע"א) אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה, והוא סגולה גם כן להכניע כל התאוות וכל המדות רעות.

ב

שמואל השקול כמשה ואהרן, גם כן פחד מיום המיתה

בשער הקדושה להרב הקדוש רבי חיים וויטאל (חלק א' שער ו' ד"ה ועתה נתקן תרופה כוללת וכו') כתב:

ישים יראת ה' על פניו, לא תמוש מנגד עיניו יראת יום המיתה והכנסת הקבר עד ירקב תרווד רקב אחד, בהפך בשרו למאכל תולעים, ודין חבוט הקבר, ודינה של גיהנם, ויום הדין הגדול לכל באי העולם, כי אפילו שמואל השקול כמשה ואהרן (ראה מדב"ר פי"ח, ח. תנחומא קרח ה'). זוהר בראשית דף כ"א ע"ב. ועוד. וראה ברכות דף ל"א ע"ב. ר"ה דף כ"ה ריש ע"ב) נתיירא ממנו (ראה ויק"ר (פכ"ו, ז) שהיה שמואל סבור שהוא יום הדין ונתיירא כו'. ועד"ז בתנחומא אמור ב'), עד כאן לשונו.

ג

לא ימוש מעיניך יום המיתה ויום הקבר ויום הדין

עוד שם (בחלק ב' שער ב'), וזה לשונו: לעולם אל יליזו מעיניך יום המיתה ויום הקבר ויום הדין הגדול, כאלו אתה רואה אותן, וכאלו אתה עומד בו, וכאלו אתה נכנס לדין, הרי שלא יעלה על לבך דברי הרהורים של חטא שכל איברך מעידין בך, ועל כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא (אבות סוף פרק ד'), עד כאן לשונו.

ח

לומר בכל יום פסוקים העוררים ליראת שמים

והנה איתא בספרים שטוב לכל אדם לומר בכל יום פסוקי יראה כדי שעל ידי יתעורר ליראת שמים, על כן העתקנו כמה פסוקים שיוכל לאומרם בכל יום ויום.

1. **כי אמרת ר' קא אין יראת אלוקים במקום הזה והרגנו על דבר אשתי** (בראשית כ', יא).
2. **את אלוקים אני ירא** (בראשית מב, לד).
3. **ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך** (דברים י', יב, קב הישר פ' צ').
4. **ליראה את ה' אלוקינו כל הימים לחיותינו כהיום הזה** (דברים ו' כד).
5. **את ה' אלוקיך תירה אותו תעבוד ובו תדבק** (דברים י' כ).
6. **מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי כל הימים** (דברים ה' כו).
7. **יראת ה' היא אוצרו** (ישע'י לג, ו, ברכות לג:).
8. **ראשית זוכמה יראת ה'** (תהלים קיא, י').
9. **סמר מפוזרך בשרי וממשפטך יראתי** (קיס, קכ).
9. **סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם** (קהלת יב, יג).
10. **יראת ה' מקור זינים לסור מבוקשי מות** (משלי יד, כז).
11. **אמר רבא, בשעה שמכניסין האדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה, קבעת עיתים לתורה, עסקת בפרי' ורבי'... צפית לישועה... אפילו הכי אי יראת ה' היא אוצרו אין, אי לא לא (שבת לא:).**

ט

אי אפשר ליכנס ליראה הפנימית בלתי יראת העונש מקודם

אמרו רז"ל (זוהר ויקהל דף רס"ז ע"א, ועיין עוד במסילת ישרים בהקדמתו), וכן מובא בספרים הקדושים, שאי אפשר ליכנס ליראה הפנימית בלתי יראת העונש מקודם. וכל שכן שפלי דשפלי כוותינו, אשר היצר רודף אותנו בכל מיני רדיפות, ומעקם עלינו דרכי ה' יתברך בכל מיני תאוות, יום ולילה לא ישבותו. ומי יתן ונרויח בזה לכל הפחות להיות יראת הבורא ופחדו עלינו על העונשים הגדולים והעצומים אשר לנפש החוטא, כי לא בחנם טרח רבינו שמעון בר יוחאי (זוהר הקדוש פר' בראשית ופר' פקודי) לצייר כל הגיהנם וכל היכלות וכל הדינים שבו, וכן במדרשים, ובספר ראשית חכמה (שער היראה פרק י"ג), ויתר ספרי רבותינו ז"ל, רק שנדע ונבוש ונכלם ונפחוד מה' יתברך ומדיניו.

ואחר כך, כשכבר השגנו יראת הבורא לבלי לעבור במזיד על עבודתו יתברך, ועל ידי זה נוכל להתרחק מלהכניס עצמנו לתאוות עולם הזה השפל והבלוי, אחר כך נוכל לבקש מהבורא יתברך להשיג יראה האמיתית. וכך לפעמים בעתות רצון, הגם שעדיין הוא מלא מתאוות רק מתרפק בעבודת ה' זמן זמנים, ברחמי ה' על נפש מישראל עושה עמו הקדוש ברוך הוא חסד בבחינת (שיר השירים ב, ד) ודגלו עלי אהבה, דהיינו שמדלגין להקדוש ברוך הוא, ועולה לרצון לפני ה'.

יתברך לשום מול פניו יראת העונש שאם יעבור חס ושלום יענש ביסורים ר"ל, וכן צריך להרגיל עצמו תמיד שיראת עונש יה' נגד עיניו, והיא השער שבה יכנס לעבודת ה', ובלא זה אי אפשר כמו בלתי יסוד, ואם הוא ירא שמים יראת העונש, זוכה אל אהבה שעושה רצונו יתברך שמו מאהבה, ומשם זוכה אל יראת הרוממות בגין דהוא רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין, ובזוה"ק איתא לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ויתפלל, שיכנס לשני הפתחים אלו ליראת העונש ואהבה, ועל ידי זה יוכל להתפלל ביראת הרוממות.

ובזה אתי שפיר שרבה קאי על יראת העונש, לכן אמר האדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו המפתחות הפנימיות והחיצונות לא מסרו לו, שלגבי יראת העונש התורה היא פנימיות, ומכל מקום אם כבר יש בידו יראת העונש ולומד תורה ואין כוונתו שעל ידי תורה יבוא ליראה הפנימיות, זו גם כן דרך לא טוב, ועל זה מוכיז ר' ינאי חבל על דלית לי' דרתא, היינו יראה הפנימית, ותרעא לדרתא עביד, שלגבי יראה הפנימית התורה היא השער ליכנס בה. לכן כתיב ראשית חכמה יראת ה', שצריך שתקדים יראת העונש לכל דבר. והא דאמרין אין בור ירא חטא, היינו יראת הרוממות.

י

על ידי יראת העונש יזכה לעבוד את ה' מאהבה

וזוהו פירוש הפסוק ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך ללכת בכל דרכיו, פירוש, כשתתחיל ללכת בכל דרכיו תקדים היראה תחלה, היינו יראת העונש, ולאהבה אותו, פירוש, ועל ידי זה תזכה לעבוד את ה' בכל לבבך ובכל נפשך מאהבה, וממילא תבוא על ידם ליראת הרוממות. ומקשה הגמרא אטו יראה מילתא זוטרתא היא, אפילו יראת העונש אינו מילתא זוטרתא היא, ותריץ, אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא, פירוש לגבי משה שהשיג יראת הרוממות ה' יודע שיראת העונש היא מילתא זוטרא אפילו לשאר בני אדם, אך מי שעדיין לא נכנס בה דומה עליו ככלי גדול, אבל באמת הוא נקל להשיג אותה לכל מי שיחזור אחרי' ודו"ק, עד כאן לשונו.

יא

יראת העונש או יראה פנימית

ופעם אחת דברו חסידי הרה"ק מרופשיץ ביניהם שאין לעבוד ה' מיראת העונש רק מיראה פנימית, ואמר להם הרה"ק הנ"ל, תדעו בניי, אם היה משיג האדם יראת העונש, והיה מעמיק בזה ומבחין ומתבונן מה נעשה עם האדם בצאתו מן העולם, והיה רואה לפני עיניו עונשי גיהנם וכל שכן שאר העונשים חס ושלום, אז היה ירא ומתפחד ומתבהל ליקח כף מאכל לפיו כל ימי חייו ממש, רק עד כמה האדם עוד רחוק מזה המדרגה.

